

FORENINGEN RETTEN TIL EN VERDIG DØD (RVD) ÅRSBERETNING FOR PERIODEN 1.1.2022 - 31.12.2022

Styret:

Olav Weyergang-Nielsen	Styreleder (til 28. juni)
Anna Kirah	Styreleder (fra 28. juni)
Ole Peder Kjeldstadli	Styremedlem (til 28. juni)
Olav Weyergang-Nielsen	Styremedlem (fra 28. juni)
Ragnhild Bugge	Styremedlem
Anna Kirah	Styremedlem
Harald Broder Knudtzon	Styremedlem
Anita Wendel	Styremedlem (fra 28. juni)
Kari Kjønnaas Kjos	Varamedlem
Margrethe Prahl Reusch	Varamedlem

Valgkomité valgt på årsmøte 26. april (for tre år):

Ole Peder Kjeldstadli
Carita Teien
Bård Standal

Revisor:

Bård Standal

Organisasjonssekretær:

Sekretariatsarbeidet har i hele perioden blitt ivaretatt av Orgservice AS.

STYRETS ARBEID

I 2022 har styrets arbeid stabilisert seg etter et par annerledes-år som følge av covid-pandemien.

Styret har hatt 6 fysiske styremøter. Det har vært god aktivitet, godt samarbeid, og styret har behandlet en rekke saker. Årsmøte ble avholdt 26. april med godt oppmøte. Dessverre fikk man ikke gjennomført valg på dette møtet, og det ble derfor et ekstraordinært årsmøte 28. juni med kun valg som sak. Ole Peder Kjeldstadli, mange-årig medlem i styret og tidligere styreleder, valgte å gå ut av styret. Vi takker ham for lang og iherdig innsats. Olav Weyergang-Nielsen, styremedlem og styreleder gjennom flere år, valgte å trappe ned og overlate ledervervet til Anna Kirah. Vi takker Olav god ledelse, og håper på fortsatt engasjement.

Verdighetskonferansen ble avholdt 3. desember på Kulturhuset ved Youngstorget, med godt oppmøte.

Godtgjørelse styreleder: kr. 45.000,-

Kontor & Administrasjon:

Foreningen har vært etablert i kontorlokalene til Orgservice AS. Orgservice har ti faste ansatte, og leverer tjenester til en rekke ulike frivillige foreninger. De ansatte på kontoret bistår RVD med en rekke oppgaver, først og fremst sekretærfunksjon for styret, men også posthåndtering, sentralbord, medlemsregister, økonomi og regnskapsrapporter, oppdatering av nettside, sosiale media og rådgivning. Åpningstid på kontoret, med sentralbord og kontortid er mandag-fredag kl. 09.00-15.00.

Carita Teien fungerer som fast organisasjonsrådgiver for RVD.

Medlemsmassen:

Foreningen har over år hatt en jevn medlemsmasse uten stor tilstrømning av nye medlemmer. Det reelle tilfanget av medlemmer kompenseres knapt for de medlemmer som melder seg ut eller dør i løpet av året. Det tallet er ikke ubetydelig, med tanke på en svært voksen medlemsmasse. I 2022 derimot opplevde foreningen en ikke helt ubetydelig medlemsvekst med 201 nye betalende årsmedlemmer.

I 2013 avvirket foreningen muligheten for livstidsmedlemskap, og årlig gjøres det en innsats for å konvertere livstidsmedlemmene til årsmedlemmer. Da foreningen ikke mottar offentlig tilskudd er vi avhengig av kontingent- og gaveinntekter for å fortsette vårt arbeid.

I januar 2018 ble det gjort en større «vask» av medlemslistene. Denne vasken ført til en betydelig nedgang i medlemstall, men det var i stor grad livstidsmedlemstallet som ble redusert.

Pr. 31.12.2016 hadde foreningen 3272 medlemmer.

Pr. 31.12.2017 hadde foreningen 3319 medlemmer.

Pr. 31.12.2018 hadde foreningen 2685 medlemmer derav 1372 årsmedlemmer.

Pr. 31.12.2019 hadde foreningen 2540 medlemmer derav 1383 årsmedlemmer.

Pr. 31.12.2020 hadde foreningen 2475 medlemmer derav 1388 årsmedlemmer.

Pr. 31.12.2021 hadde foreningen 2399 medlemmer derav 1343 årsmedlemmer.

Pr. 31.12.2022 hadde foreningen 2457 medlemmer derav 1446 årsmedlemmer.

Økonomi:

Foreningens økonomi har i flere år vært sårbar. Den baserer seg i stor grad på kontingentinntekter og gaver fra medlemmene. Det søkes i tillegg om noen få prosjektmidler til konkrete aktiviteter som f.eks. Verdighetskonferansen. I 2019 fikk

foreningen en større testamentarisk gave som har bedret de økonomiske utsiktene for noen år fremover.

Foreningen gikk ut av 2022 med et underskudd på kr 28.554,-.

Styret arbeider aktivt for å holde utgiftene nede.

Styret vil fortsette å ha fokus på arbeid med økning av inntekter, effektivisering og kostnadsreduksjoner. Vi har fortsatt bare e-postadresse til snaut halvparten av medlemmene, noe som medfører at det i stor grad fortsatt må benyttes ordinær post med de ekstra portokostnader det medfører.

Lokalforening Øst-Norge ble etablert i 2014, og ble registrert i Frivillighetsregisteret. Lokalforeningen er med i Norsk Tipping Grasrotordning, og kan gjennom sine inntekter derfra samarbeide med hovedforeningen om enkelte arrangementer.

Det aller viktigste tiltaket for fornyet økonomisk vekst er å øke antall medlemmer betydelig, oppfordre livstidsmedlemmer til å konvertere til årsmedlemskap, samt oppfordre alle medlemmer til å verve nye medlemmer.

Utadrettet virksomhet:

1. Foreningens Facebook-side har svært høy aktivitet, og hadde ved utgangen av 2022 opp mot 11 600 følgere eller «likes». Mange leser og liker det som publiseres her, og takket være stor aktivitet, særlig fra styremedlem Ole Peder Kjeldstadli, legges det ut nye artikler og bilder i høyt tempo. Flertallet av innleggene skaper høyt engasjement med kommentarer og likes.

Det finnes en annen Facebook-gruppe som heter «Ja til selvbestemt aktiv dødshjelp». Gruppen ble i sin tid opprettet av medlem Stefan Mitchell, som ikke lenger er aktiv. Gruppen har fortsatt som en fristilt gruppe uten formelle bindinger til foreningen. Flere av våre medlemmer og følgere er aktive der. Gruppen har vært noe preget av innlegg som bryter med foreningens linje, som også har medført støy og uro i gruppen. Styret har derfor hatt gjentagende diskusjoner om innføring av retningslinjer og styrets eventuelle rolle som administrator. I løpet av året har to av styrets medlemmer påtatt seg administratorrolle, som har medført noen forbedringer, og mindre uro i gruppen. Gruppen vokser, og har nå 1800 medlemmer, opp fra 1500 året før.

2. Foreningens nettside www.aktivdodshjelp.no ble etablert i 2006 og het frem til 2021 www.livstestament.org. Det er en direkte link mellom foreningens Facebook-side og nettsiden, noe som gir den hyppigere besøk. Foreningen arbeider kontinuerlig for å sikre at informasjonen på nettsiden er utfyllende og oppdatert.

3. På det ekstraordinære årsmøte 28. juni fikk foreningen ny leder. Anna Kirah overtok etter Olav Weyergang-Nielsen. Olav fortsetter heldigvis som vanlig styremedlem. Ole Peder Kjeldstadli valgte å gå ut av styret, og Anita Wendel gikk inn som nytt medlem. Styret fikk to nye varamedlemmer: Kari Kjønnaas Kjos og Margrethe Prahl Reusch. Styret har deltatt på flere ulike debattarenaer.

4. Foreningen har fortsatt sitt abonnement hos Retriever. Retriever er et selskap som overvåker mesteparten av norske medier både på papir og nett. Dette gjør oss i stand til å følge med på hva som skrives om oss og det vi arbeider med, og gjør det mulig å svare og delta i dødshjelpdebatten. De saker som foreningen arbeider med er blitt omtalt og debattert i svært mange medier gjennom året og det er henvist til foreningens navn i flere hundre avisartikler eller innslag på nettsider. Den informasjonen som foreningen mottar via Retriever er tilgjengelig for de medlemmer som ønsker det. Medlemmer som ønsker en slik tjeneste kan ta kontakt med sekretariatet, så vil de bli ført inn på listen.

5. Foreningen har vært godt synlig de siste årene, og selv om det er langt frem til gjennombrudd for foreningens arbeid, så skjer det ting rundt oss som gir grunn til optimisme. På verdensbasis har 1 ny stat i USA fått sin dødshjelpslov, og det er sterk debatt i flere nye stater. Det er nå 11 stater, inkludert Washington DC, i USA, som har åpnet for assistert livsavslutning. Erfaringene fra de stater som praktiserer dette er gode, og det er nå ca. 70 millioner amerikanere som dekkes av slike lover. Også i Australia har de to siste delstatene fått sitt lovverk på plass, så nå har hele landet fått et regelverk som åpner for selvbestemt assistert livsavslutning.

Det er nå mellom 350 og 400 millioner mennesker som bor i land der det er åpnet for selvbestemt livsavslutning, enten i form av eutanasi og/eller assistert livsavslutning. Det er ennå ingen land i Asia, men både Japan og Sør-Korea har aktive foreninger. I Oceania har New Zealand og Australia fått sine lover på plass. I tillegg til 11 delstater i USA, er Canada og Colombia på det amerikanske kontinentet dekket, og i Europa gjelder det BeNeLux-landene, Sveits, Spania, Østerrike og Tyskland.

I Portugal vedtok Parlamentet både i 2020, 2021 og i 2022 lov om eutanasi. I 2020 avslo presidenten å signere loven, og i 21 og 22 har forfatningsdomstolen avvist lovteksten som for upresis. Parlamentet har signalisert at de raskt vil komme tilbake med en tilfredsstillende lovtekst. For øvrig går debatten høyt både i Italia, Irland og i Storbritannia, med positivt lovvedtak på kanaløya Jersey, og med reelle lovforslag i det skotske parlamentet og i Westminster. I Finland ble en lovendring fremmet gjennom et borgerinitiativ sist sommer, men dette ble avvist av parlamentet i høst.

De fleste legeföreninger rundt om i verden har gått sterkt imot dødshjelp, men legeföreningene i land med dødshjelplover har stort sett endret standpunkt og medvirker til god implementering og praktisering. Også den internasjonale legeföreningen har moderert

sitt standpunkt og stiller seg nå nøytral i saken. Etter tysk høyesteretts opphevelse av forbudet fra 2015 vedtok den tyske legeforeningen å forlate sitt standpunkt om absolutt nei til dødshjelp, og sist høst vedtok den britiske legeforening å stille seg nøytral. Vedtaket ble i stor grad begrunnet ut fra at dette er et politisk og ikke legeetisk spørsmål. Gjennom året har det vært gledelig å se at en tilsvarende debatt blir tatt opp her hjemme, bl.a. i Tidsskrift for Den Norske Legeforening.

6. Politisk har 2022 vært preget krigen i Ukraina, energikrise og rente- og prisøkning, men noen små lyspunkter i vår sak er i sikte som nevnt ovenfor. Fortsatt er FrP er det eneste partiet som støtter selvbestemt livsavslutning i prinsippprogrammet. Samtidig viser avstemninger på landsmøtene både i Venstre og SV at flertallet mot aktiv dødshjelp stadig svekkes.

I flere av ungdomspartiene er det en klart større vilje til å gå inn i debatten når både FrPU, Unge Venstre og Unge Høyre sier ja til lovendring og Grønn Ungdom har sagt ja til utredning. Når det gjelder Senterungdommen, SU og AUF er det fortsatt usikkerhet om standpunktene.

Spesielle saker/hendelser:

1. Verdenskongress

Verdenskongressen fant sted i Toronto i november. Styret var representert ved styreleder Anna Kirah. Språkbruk og terminologi ble diskutert, og det ble poengtert hvordan motstandere bruker mye negativt ladet ord (eutanasi, selvmord, mord), mens de som er for bruker ord med omtanke og medfølelse (frivillig, assistert, døende, valg, medisinsk med mer). Det ble enighet om et felles begrep: Voluntary Assisted Dying (VAD), eller «frivillig assistert dødshjelp». Denne kan være både legeassistert og selv-administrert.

Videre ble det snakket om hvordan dødshjelp kan ses som en menneskerettighet og viktigheten av inkluderende lovverk som også er implementerbare. Det er også mye stigma og skam knyttet til døden og selvmord, og statistikk viser at legalisering av aktiv dødshjelp kan være selvmordsforebyggende ettersom de det gjelder har et sted å henvende seg og føler seg ivaretatt.

2. EUs europeiske transnasjonale forsamling om menneskerettigheter i forbindelse med den avsluttende livsfasen

Forsamlingen fant sted 6. november i Brussel og foreningen var representert ved styreleder Anna Kirah. Dette møtet var det første av sitt slag, og det ble blant annet snakket om hvordan individuelle valg bør behandles som en grunnleggende rettighet over hele EU. Det gjaldt særlig retten til å velge å ikke få videre behandling, og retten til å velge legeassistert livsavslutning. Videre ble det diskutert anbefalinger om implementering og bruk av livstestamente, og muligheten for å skape en europeisk database.

3. Nordisk samarbeid

På høsten ble det gjennomført et nordisk møte i Reykjavik, der styret var representert ved styremedlem Olav Weyergang-Nielsen. Det nordiske samarbeidet har den senere tid stort sett foregått digitalt, og det var godt og nyttig igjen å kunne møtes fysisk. Ut over rapporter om situasjonen i de enkelte land, ble det utvekslet nyttig erfaring med politisk påvirkning og påvirkning overfor helsefaglige miljøer.

På møtet ble det også gitt en god redegjørelse for saken om den svenske legen Staffan Berglund, som hjalp en ALS syk pasient å avslutte livet sist sommer. Det ser ikke ut til at Berglund risikerer tiltale og straff, men fra det svenske tilsynsorganet er det nå kommet en innstilling på at Berglund skal fratras sin legelicens.

Det svenske Statens Medicinsk etiske råd (SMER) gjennomførte i 2017 en utredning vedrørende erfaringer fra land med fungerende dødshjelplover. Det sees som positivt at de svenske legeorganisasjonene har bedt SMER om å utvide dette utredningsarbeidet.

Finland er nok det nordiske landet der prosessen er kommet lengst. Selv om borgerinitiativet ikke førte fram sist år, så er de nærmere enn noen gang. På Island er det en viss bevegelse blant politikere fra ulike partier, og de håper å kunne etablere et samarbeid med parlamentarikere i andre nordiske land. Politisk og faglig er situasjonen i Danmark på mange måter svært lik den vi har her. Arbeidet er en del tyngre fordi de ikke har en godt fungerende forening, men det er noen ildsjeler som står på for å få det til.

4. Seminar om dødshjelp

9. november inviterte Det norske Medicinske Selskab til et kveldsseminar om dødshjelp. Det var flere innledningsforedrag fra motstandere av dødshjelp, og «vår» side var representert ved filosof Ole Martin Moen og lege Gro Nylander. Gro Nylander har i den senere tid profilert seg som en lege som går mot legeforeningens bastante nei til dødshjelp, og som mener at Legeföreningen bør stille seg nøytral i saken. Hun er også blant de ni legene som senere mottok Sandsdalenprisen på Verdighetskonferansen 2022. I den påfølgende debatten kom det flere innlegg fra hver side, og det er verd å merke seg at det nå er flere tydelige og profilerte «legestemmer» som åpent står fram og sier at det i enkelte tilfelle må være riktig for leger å kunne assistere til livsavslutning og at Legeföreningen bør stille seg nøytrale.

5. Verdighetskonferansen

Verdighetskonferansen ble avholdt 3. desember på Kulturhuset i Oslo. Det var rundt 80 deltakere. Programmet hadde særlig fokus på legenes og legeföreningenes rolle i debatten om aktiv dødshjelp. På programmet hadde vi Rolf Ahlsen, fra vår svenske søsterforening, som delte sine erfaringer og observasjoner fra Sverige; Svein Aarseth som er leder for Rådet for legeetikk fortalte om status i den norske legeförening, og lege og forfatter Wasim Zahid delte sin reise fra å være motstander av aktiv dødshjelp til å bli mer positiv. Konferansen ble innledet med en sterk og brutal personlig historie fra Cecilie Flatval som har uhelbredelig brystkreft. Cecilie delte sine tanker om å gå døden i møte, og ønsket om å ha mer kontroll over den siste tiden.

Christian Sandsdalenprisen ble delt ut til ni leger som har bidratt til verdifull debatt i tidsskriftet for legeforeningen, der de tok til orde for at legeforeningen bør endre sitt standpunkt til å stå mer i stil med det befolkningen generelt ønsker og mener om aktiv dødshjelp. Kronikken har vært viktig i det å åpne opp for at leger kan være positive til aktiv dødshjelp.

6. Mediafokus

Det var flere hendelser som bidro til mye mediadekning. Vi har sett at flere pårørende har stått frem med sine sterke historier om hvordan det er å miste sine nærmeste, uten at de gis noen form for selvbestemmelse over livets slutt når dette er deres tydelige ønske. Et annet forhold i debatten er at vi ser flere leger ta til orde for at det etiske regelverket i Legeforeningen må endres og at Legeforeningen bør innta en nøytral holdning til spørsmålet om legalisering av dødshjelp. Argumentasjonen går bl.a. ut på at det er et betydelig mindretall av Legeforeningens medlemmer som mener at det bør kunne åpnes for legalisering av dødshjelp i kontrollerte former og at dagens regler ikke støttes av mange medlemmer. Videre pekes det på at dette er en sak der Legeforeningen bør være nøytral og overlate det til politisk avgjørelse.

I 2022 har det nok ikke vært så mange norske familier fulgt en av sine nærmeste til en av klinikkene i Sveits som i 2021. Hvor mange det er tale om vet vi ikke, men henvendelsene til foreningen, for å få informasjon om Sveits, har vært mange.

7. Ditt valg - nyhetsbulletin

Foreningen fortsatte distribusjon av nyhetsbulletinen Ditt valg, og i løpet av 2022 ble det utgitt to utgaver. Bladet ble distribuert pr e-post til de medlemmene som har registrert denne, og på papir til de uten.

Oslo 28.3.2023

Anna Kirah (s)

Ragnhild Bugge

Ragnhild Bugge (30. mar. 2023 17:45 GMT+2)

Ragnhild Bugge (s)

Anita Wendel

Anita Wendel (3. apr. 2023 14:11 GMT+2)

Anita Wendel (s)

Olav Weyergang-Nielsen

Olav Weyergang-Nielsen (1. apr. 2023 16:24 GMT+2)

Olav Weyergang-Nielsen (s)

Harald Broder Knudtzon (30. mar. 2023 15:07 GMT+2)

Harald Broder Knudtzon (s)

Årsberetning RVD 2022

Endelig revisjonsrapport

2023-04-04

Opprettet:	2023-03-30
Av:	Elin Maria Lilloe-Wall (celine.skaseth@orgservice.no)
Status:	Signert
Transaksjons-ID:	CBJCHBCAABAA07M2xiC7o9aYJwpFp7wFmC-IBGLJp73q

"Årsberetning RVD 2022"-historikk

- Dokument opprettet av Elin Maria Lilloe-Wall (celine.skaseth@orgservice.no)
2023-03-30 - 12:07:52 GMT
- Dokument sendt via e-post til Anna Kirah (anna@annakirah.com) for signering
2023-03-30 - 12:09:13 GMT
- Dokument sendt via e-post til olav@livstestament.org for signering
2023-03-30 - 12:09:14 GMT
- Dokument sendt via e-post til r-bugge@online.no for signering
2023-03-30 - 12:09:14 GMT
- Dokument sendt via e-post til harald.knudtzon@gmail.com for signering
2023-03-30 - 12:09:14 GMT
- Dokument sendt via e-post til anita.wendel@rutronik.com for signering
2023-03-30 - 12:09:14 GMT
- E-postmelding vist av r-bugge@online.no
2023-03-30 - 12:35:12 GMT
- E-postmelding vist av harald.knudtzon@gmail.com
2023-03-30 - 13:01:14 GMT
- Underskriver harald.knudtzon@gmail.com oppga navn ved signering som Harald Broder Knudtzon
2023-03-30 - 13:07:15 GMT
- Dokument e-signert av Harald Broder Knudtzon (harald.knudtzon@gmail.com)
Signaturdato: 2023-03-30 - 13:07:17 GMT - Tidskilde: server
- E-postmelding vist av Anna Kirah (anna@annakirah.com)
2023-03-30 - 14:31:12 GMT

- Underskriver r-bugge@online.no oppga navn ved signering som Ragnhild Bugge
2023-03-30 - 15:44:58 GMT
- Dokument e-signert av Ragnhild Bugge (r-bugge@online.no)
Signaturdato: 2023-03-30 - 15:45:00 GMT - Tidskilde: server
- E-postmelding vist av anita.wendel@rutronik.com
2023-03-30 - 18:35:31 GMT
- E-postmelding vist av olav@livstestament.org
2023-04-01 - 14:23:14 GMT
- Underskriver olav@livstestament.org oppga navn ved signering som Olav Weyergang-Nielsen
2023-04-01 - 14:24:29 GMT
- Dokument e-signert av Olav Weyergang-Nielsen (olav@livstestament.org)
Signaturdato: 2023-04-01 - 14:24:31 GMT - Tidskilde: server
- E-postmelding vist av Anna Kirah (anna@annakirah.com)
2023-04-03 - 11:54:39 GMT
- E-postmelding vist av anita.wendel@rutronik.com
2023-04-03 - 12:10:32 GMT
- Underskriver anita.wendel@rutronik.com oppga navn ved signering som Anita Wendel
2023-04-03 - 12:11:11 GMT
- Dokument e-signert av Anita Wendel (anita.wendel@rutronik.com)
Signaturdato: 2023-04-03 - 12:11:13 GMT - Tidskilde: server
- E-postmelding vist av Anna Kirah (anna@annakirah.com)
2023-04-04 - 08:54:52 GMT
- Dokument e-signert av Anna Kirah (anna@annakirah.com)
Signaturdato: 2023-04-04 - 08:55:21 GMT - Tidskilde: server
- Avtale fullført.
2023-04-04 - 08:55:21 GMT

Navn og e-postadresser legges inn i Acrobat Sign-tjenesten av Acrobat Sign-brukere og er ubekreftet med mindre annet er oppgitt.